Cultura și civilizația românească în imagini și simboluri. Abordări metodologice[1]

Elisabeta Simona CATANĂ*

Keywords: *Romanian language*; *Romanian culture and civilization*; *images*; *symbols*; *the visual method*; *the communicative method*

1. Introducere

Această lucrarea evidențiază rolul factorului vizual în motivarea studenților străini de a studia și de a înțelege aspectele de cultură și civilizație românească predate în cadrul cursurilor facultative de limba română dintr-o universitate tehnică din România.

Într-o societate multiculturală în care studenții străini preferă utilizarea limbilor de circulație internațională, precum limba engleză sau limba franceză, pentru scopuri academice sau pentru o viitoare carieră într-o companie multinațională, motivarea acestora de a învăța limba română și de a aprofunda noțiunile de cultură și civilizație românească reprezintă obiectivul principal al cursurilor facultative de limba română dintr-o universitate tehnică din România. De aceea, lucrarea de față argumentează importanța prezentării zonelor culturale românești – Transilvania, Moldova, Muntenia, Dobrogea – în imagini reprezentând aspecte geografice pitorești, dar și în simboluri legate de obiceiuri și tradiții, opere de artă și literare specifice, muzica caracteristică.

Dezvoltarea vocabularului limbii române și îmbunătățirea aptitudinilor de comunicare pe baza unui suport de curs conținând imagini și simboluri specifice culturii și tradițiilor românilor vor contribui la deprinderea aspectelor de cultură și civilizație românească într-o manieră captivantă și motivantă. Propunând un suport de curs inedit conținând prezentări ale zonelor culturale românești și ale simbolurilor specifice fiecărei zone, studenții își vor dezvolta aptitudinile de citire, scriere, vorbire și ascultare în limba română prin exerciții specifice cu tematică interesantă. Lucrarea prezintă metoda comunicațională ca fiind cea mai adecvată pentru îndeplinirea obiectivelor de predare-învățare a aspectelor de cultură și civilizație românească, întrucât această metodă facilitează interactivitatea într-un mediu de lucru plăcut și motivant.

[1] Comunicare susținută, inițial, la simpozionul internațional ***Valențe europene ale românisticii actuale***, organizat de Institutul de Filologie Română „A. Philippide" - Filiala din Iași a Academiei Române și de Asociația Culturală „A. Philippide", Iași, 21-23 septembrie 2016.

* Universitatea Politehnică din București, FILS-DCLM, România (catanasimona@yahoo.com).

BDD-A31822 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:10 UTC)

Interesul studenților străini pentru studierea și aprofundarea aspectelor de cultură și civilizație românească va fi dezvoltat printr-o abordare metodologică ce presupune interactivitate.

2. Cultura și civilizația românească în imagini și simboluri

Predând limba română studenților străini de anul al doilea (nivelul A2) dintr-o universitate tehnică din România, studenți care studiază timp de doi ani această limbă în regim facultativ, argumentăm importanța captării interesului de învățare începând cu familiarizarea acestora cu valorile culturale materiale românești, continuând cu prezentarea valorilor spirituale ale poporului român și, în același timp, insistând asupra aspectelor de natură lingvistică. Plecând de la activarea memoriei vizuale a studenților și continuând cu activarea memoriei logice în învățarea limbii române, curiozitatea și interesul studenților vor fi dezvoltate. Ideea este susținută de Alice Omaggio Hadley (2001: 150–151) în lucrarea *Teaching Language in Context*, unde explică faptul că materialul vizual prezentat înaintea altor tipuri de activități de învățare dezvoltă înțelegerea și memoria, în special în cazul studenților cu un nivel scăzut de cunoaștere a limbii.

Factorul vizual permite reținerea involuntară a structurilor de limbă română. De aceea, trebuie să acordăm acestui factor vizual aceeași importanță pe care o acordăm factorului lingvistic. Captând atenția studenților străini asupra valorilor culturale materiale românești, valori prezentate în imagini surprinzând specificul așezărilor românești incluzând case, biserici, monumente, castele, cetăți din diferite zone precum Transilvania, Moldova, Oltenia, Muntenia și Dobrogea, specificul peisajului și formelor de relief din aceste zone, al obiceiurilor și tradițiilor, al profesiilor exercitate de-a lungul timpului în aceste zone, vor ajuta la motivarea studenților străini să învețe limba română. Prezența imaginilor în suportul de curs activează memoria vizuală și culturală a studenților. Pe baza acestor imagini, studenții pot face comparații între valorile culturale materiale românești și propriile lor valori culturale materiale. Învățarea unor noțiuni de vocabular în context imagistic dezvoltă interesul studenților pentru aprofundarea cunoștințelor de gramatică, de cultură și civilizație românească. De aceea, susținem necesitatea dezvoltării unui suport de curs incluzând materiale vizuale menite să dezvolte memoria culturală și lingvistică a studenților străini care studiază limba română și cultura românească într-o universitate tehnică din România.

Prin introducerea unor teme precum satul românesc, orașul românesc, obiceiuri și tradiții românești, întâmpinarea și cinstirea sărbătorilor românești și predând noțiuni de gramatică și vocabular pe baza acestor teme, dar și pe baza unui suport imagistic adecvat, vom dezvolta conștiința culturală și lingvistică a studenților într-o manieră interactivă. Familiarizarea studenților străini cu simbolurile specifice sărbătorilor românești – bradul de Crăciun, sorcova, oul roșu, pasca și mielul de Paște, mărțișorul – va contribui la activarea memoriei culturale, aceștia putând face comparații între viziunea românilor și viziunea poporului din care provin asupra semnificației acestor simboluri. Studenții străini vor înțelege universalitatea acestor simboluri cu interpretări specifice în funcție de fiecare cultură. Spre exemplu, așa cum arată Simion Florea Marian (1994):

BDD-A31822 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:10 UTC)

> oul se zice că reprezintă pre Creatorul lumii, care produce tot și conține în sine totul. La perși, egipteni, greci, gali, și la primele popoare ale Italiei, oul era emblema universului, opera divinității supreme (Marian 1994: 130).

3. Abordări metodologice

Propunând metoda vizuală și comunicativă în predarea limbii române și în prezentarea aspectelor de cultură și civilizație românească studenților străini de anul al doilea (nivelul A2) dintr-o universitate tehnică din România, vom scoate în evidență avantajele acestor metode în învățarea acestei limbi. Astfel, cu ajutorul metodei vizuale le vom dezvolta interesul în mai multe direcții: pentru realizarea descrierilor, folosind un vocabular variat și structuri gramaticale corecte; pentru comunicarea interculturală spontană – activând memoria culturală a studenților; pentru creativitate în exprimarea ideilor; pentru formarea deprinderilor de comunicare verbală și scrisă în limba română.

Metoda vizuală implică utilizarea imaginilor ca bază de pornire pentru activitățile de predare-învățare a noțiunilor de gramatică și vocabular, de cultură și civilizație românească. Aceasta facilitează memorarea și înțelegerea informațiilor primite, dar și originalitatea studenților în rezolvarea cerințelor exercițiilor de vorbire și de scriere. Conform lucrării *Cultural Awareness*, scrise de Barry Tomalin și Susan Stempleski:

> când locuim într-o anumită țară, ne expunem în mod automat și ne obișnuim cu o serie de imagini și simboluri din cântece și poze, locuri și obiceiuri. Aceste imagini și simboluri includ oameni celebri din această cultură, aspecte de arhitectură și peisaj. Familiarizarea cu aceste imagini ajută studenții să se simtă mai încrezători și să devină mai fluenți (Tomalin, Stempleski 1993: 15; în traducerea mea).

Metoda comunicativă favorizează învățarea interactivă a limbii române în context cultural, stimulând gândirea, creativitatea, spontaneitatea și încurajând studenții să utilizeze limba română într-o atmosferă plăcută și destinsă. Profesorul va preda aspectele de limbă și cultură românească într-o manieră interactivă, având toate rolurile prezentate de H. Douglas Brown în lucrarea *Teaching by Principles – An Interactive Approach to Language Pedagogy*: rolul de *controlor*, *director*, *manager*, *facilitator* și *resursă* (Douglas Brown 1994: 160–161).

Pentru a exemplifica utilitatea și eficiența acestor două metode de predare-învățare, propunem o serie de activități ce presupun lucrul în perechi și în echipe pentru a stimula comunicarea în limba română, învățarea prin cooperare și schimbul de experiență culturală. Având ca scop dezvoltarea aptitudinilor de vorbire, citire, scriere și ascultare în limba română, dar și dezvoltarea competenței culturale a studenților, suportul de curs va include activități menite să îndeplinească aceste obiective. Spre exemplu, următoarele activități, ce implică lucrul în echipe de 4 studenți, îi vor motiva să utilizeze noțiunile de vocabular și gramatică învățate și să își dezvolte cunoștințele de limba română în vederea rezolvării cerințelor date:

> a) Analizați imaginile care surprind sate și orașe din România. Care credeți că sunt simbolurile acestor locuri conform imaginilor? Care sunt simbolurile satelor și orașelor din țările din care proveniți?

BDD-A31822 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:10 UTC)

b) Analizați imaginile care surprind peisaje și activități umane din diferite zone ale României în diverse anotimpuri. Descrieți imaginile folosind adjective diferite în propoziții. Prezentați activitățile acestor oameni în aceste anotimpuri conform imaginilor și spuneți dacă există similitudini între aceste activități și cele ale oamenilor din țara dumneavoastră.

c) Analizați imaginile care surprind activitățile localnicilor din diferite sate și orașe din România și vorbiți despre acestea. În țara dumneavoastră localnicii desfășoară același tip de activități? În ce situații?

d) Analizați imaginile care surprind obiectele folosite în muncă în diverse profesii. Vorbiți despre aceste profesii și spuneți dacă acestea există și în țara dumneavoastră.

e) Analizați imaginile care surprind două obiective turistice – Cetatea Sighișoara și Cetatea Alba Iulia. Descrieți aceste obiective. Vorbiți despre simbolul acestora, despre rolul și importanța acestora în viziunea dumneavoastră.

f) Analizați aceste tablouri ale pictorilor români, Nicolae Grigorescu și Nicolae Tonitza. Analizați imaginile care surprind sculpturi realizate de sculptorul român Constantin Brâncuși. Ce este atractiv în aceste imagini? Puteți vorbi despre pictori și sculptori din spațiul dumneavoastră cultural și despre temele din lucrările lor?

g) Analizați imaginile care surprind portretele unor mari scriitori români și citatele din operele acestora. Faceți comparații între ideile exprimate în aceste citate și ideile scriitorilor din spațiul cultural din care proveniți.

Dezvoltând capacitatea studenților de a prezenta conținutul unor imagini, de a face descrieri și comentarii scurte asupra acestora folosind un vocabular variat în limba română și structuri gramaticale corecte, îi vom ajuta să își dezvolte spiritul critic și independența în utilizarea limbii române. De asemenea, îi vom pregăti pentru analiza unor texte literare scurte și a unor poezii aparținând unor scriitori români consacrați. Înțelegând vocabularul și noțiunile de gramatică învățate și utilizându-le în contexte de comunicare proprii, studenții străini vor putea aprofunda cunoștințele de limba română citind fragmente din opere literare și poezii incluse în suportul de curs. Familiarizarea cu reprezentanții de marcă ai literaturii române, cu temele și ideile acestora, cu simbolurile din operele acestora prin activități de citire, ascultare și scriere în cadrul cursurilor de limba română va oferi studenților o imagine de ansamblu asupra valorilor culturale românești. Predarea noțiunilor de gramatică și vocabular se va face într-un context cultural pe baza acestor texte literare atent selectate și explicate studenților.

Un suport de curs conținând texte literare atent selectate pentru nivelul A2 – anumite poezii ale unor poeți români precum Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Octavian Goga, dar și fragmente din opera lui Ion Creangă – va ajuta studenții să rețină informațiile predate în context cultural, înțelegând perspectiva acestor scriitori asupra unor teme abordate în literatura europeană, teme precum natura, iubirea, viața și moartea, trecutul. Astfel, studenții străini vor putea remarca valențele europene ale culturii românești. De asemenea, își vor dezvolta capacitatea de a înțelege un text scris în limba română, de a extrage ideile principale din acest text, de a-și exprima părerea asupra sugestiilor textului. Citind aceste texte literare și primind explicații detaliate asupra temelor, sugestiilor și simbolurilor acestora, studenții își vor îmbogăți cunoștințele culturale, își vor putea prezenta propriile păreri asupra acestora și vor putea face comparații între ideile și metaforele acestor texte și ideile

BDD-A31822 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:10 UTC)

altor opere literare aparținând culturii din care provin. Metoda comparației între valorile culturale românești și valorile culturale aparținând spațiului din care provin studenții străini dezvoltă spiritul critic al acestora, competența lor culturală, interesul pentru multiculturalitate și pentru cultura românească în mod special.

Pentru a evalua cunoștințele de limba română, de cultură românească și capacitatea studenților de a înțelege un text literar românesc, făcând scurte comentarii asupra acestuia, propunem o serie de subiecte pentru examenul final pe care studenții trebuie să le cunoască în prealabil pentru a se pregăti în mod eficient. Oferim ca exemplu următoarele două cerințe pentru examenul final:

> 1) Lucrați în perechi și prezentați temele și simbolurile următoarelor poezii: *Coboară toamna* de Octavian Goga și *Lacul* de Mihai Eminescu. În propoziții scurte faceți analogii între temele și simbolurile acestor poezii și cele întâlnite în alte opere literare din spațiul cultural din care proveniți.
>
> 2) Pornind de la informațiile primite la curs despre specificul activităților tradiționale românești din fiecare anotimp, faceți comparații între acestea și cele din țara din care proveniți. Construiți propoziții scurte și folosiți un vocabular variat.
>
> Știind conținutul acestor subiecte și pregătindu-le pentru examen, studenții își vor aprofunda cunoștințele de literatură, cultură și civilizație românească, vor putea fi creativi în analiza textelor literare cerute, își vor îmbunătăți capacitatea de a înțelege și de a vorbi corect limba română. De asemenea, independența în utilizarea limbii române cu succes va crește, emoțiile fiind diminuate de cunoașterea conținutului subiectelor în vederea pregătirii acestora înainte de examen.

4. Concluzii

Predarea limbii române și a aspectelor de cultură și civilizație românească folosind metoda vizuală ce implică utilizarea unui suport de curs conținând imagini și simboluri, metoda comunicațională pentru încurajarea exprimării libere a ideilor și metoda comparației interculturale va motiva studenții străini să își aprofundeze cunoștințele. Având o imagine vizuală a zonelor geografice ale României cu tradițiile, obiceiurile și activitățile specifice și cunoscând reprezentanții de marcă ai literaturii române, ai picturii, muzicii și sculpturii românești, studenții străini vor înțelege importanța valorilor culturale românești, ideile și simbolurile din operele literare citite și analizate în cadrul cursurilor de limba română.

Informațiile despre cultura și civilizația românească prezentate în imagini și simboluri vor lărgi perspectiva multiculturală a studenților întrucât aceștia nu vor memora mecanic niște detalii, ci le vor descoperi prin propria analiză în cadrul cursurilor de limba română.

Bibliografie

Douglas Brown 1994: H. Douglas Brown, *Teaching by Principles – An Interactive Approach to Language Pedagogy*, Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall Regents.

Hadley 2001: Alice Omaggio Hadley, *Teaching Language in Context*, London, Heinle & Heinle, Thomson Learning.

BDD-A31822 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:10 UTC)

Marian 1994: Simion Florea Marian, *Sărbătorile la români. Studiu etnografic*, vol. II, ediție îngrijită și introducere de Iordan Datcu, București, Editura Fundației Culturale Române.
Tomalin, Stempleski 1993: Barry Tomalin, Susan Stempleski, *Cultural Awareness*, Oxford, Oxford University Press.

The Romanian Culture and Civilization in Images and Symbols Methodological Approaches

Based on the author's experience of teaching Romanian language and culture to the A2 foreign students, who study Romanian on an optional basis in a technical university in Romania, this essay focuses on the advantages of using the communicative and the visual method of teaching, offering examples of course activities which motivate the students to learn Romanian and to understand a series of cultural aspects specific to the Romanian people and civilization. The essay evinces the significant role of the visual factor in motivating the foreign students of a Romanian technical university to learn Romanian, facilitating their understanding of the Romanian culture and civilization based on the optional courses of Romanian language. As the foreign engineering students would rather use an international language of communication such as English or French than Romanian for academic purposes and for a future career in a multinational, we argue that by focusing on images and symbols in teaching the Romanian language, culture and civilization, we activate the students' visual and cultural memory and we motivate and enable them to learn Romanian.

The visual factor enables the students to learn the Romanian vocabulary and grammar structures easier in an interactive manner. Presenting the foreign students the Romanian cultural material values by means of images depicting the Romanian houses specific to Transilvania, Moldova, Oltenia, Muntenia and Dobrogea, the churches, monuments and castles from these geographical areas, the specific landscape of these areas, and introducing the students to the specific Romanian customs and traditions and to some Romanian works of art, literary works and music, we will encourage them to learn Romanian, arousing their interest and curiosity. By improving the students' capacity to describe images using a varied vocabulary and accurate grammar structures, we will help them to develop their critical thinking and their ability to speak Romanian fluently, arousing their interest in reading fragments from famous Romanian literary works included in the course bibliography. This paper shows that by approaching themes such as the Romanian Village, the Romanian City, Romanian Customs, Traditions and Religious Holidays, and teaching grammar and vocabulary based on these themes using well-selected images and symbols, we awaken the foreign students' cultural conscience, helping them to learn Romanian in an interactive manner.

BDD-A31822 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:10 UTC)